

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра кримінального процесу та криміналістики**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної роботи
та соціальних питань і розвитку
Львівського національного
університету імені Івана Франка
проф. Різник В. С.

«___» _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

освітньо-професійна програма
рівень вищої освіти
код та назва галузі знань
код та назва спеціальності
вид дисципліни шифр

«Право»
другий (магістерський)
08 «Право»
081 «Право»
вибіркова ВК 4.10

Львів – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти захисту прав людини в кримінальному провадженні» для студентів за галуззю знань 08 Право, спеціальністю 081 Право, у межах освітньо-професійної програми ОС Магістр, 2022 р. – 39 с.

Розробник:

Шевчук Марта Іванівна доцент кафедри кримінального процесу і криміналістики – кандидат юридичних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри кримінального процесу та криміналістики юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (Протокол від «30» серпня 2022 року №1)

Завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики

_____ проф. Нор В.Т.

«__» _____ 2022 року

Схвалено Вченою Радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право у межах освітньо-професійної програми ОС Магістр)
Протокол від «_30» _серпня_2022 року № _2

«30» серпня 2022 року

Голова _____ проф. Бурдін В.М.

©Шевчук М.І., 2022 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 08 «Право»	дисципліна вільного вибору студента	
	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-професійна програма ОС Магістра	Лекції	
		16 год.	8
		Практичні	
		16 год.	8
		Самостійна робота	
	95 год.	115	
	Вид контролю: залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1,8

для заочної форми навчання – 1:3,5

Мова навчання: українська

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета – поглиблення і розширення раніше здобутих знань в галузі кримінально-процесуального права у сфері вивчення основних гарантій прав особи в кримінальному судочинстві, а також вивчення теоретичних положень та вироблення навичок практичного застосування знань і норм чинного кримінального процесуального законодавства України та стандартів міжнародних актів в сфері забезпечення прав особи в кримінальному провадженні.

Завдання – аналіз норм Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1950 р.) та прецедентної практики Європейського суду з прав людини, а також норм кримінального процесуального законодавства, які регулюють реалізацію гарантій особи в кримінальному провадженні України; вивчення актів вищих судових інстанцій, навчальної та монографічної літератури;

вирішення аналітичних завдань та практичних казусів; навчити студентів застосовувати теоретичні положення на практиці; закласти і розвинути навички складання відповідних документів, необхідність в яких виникає при зверненні до Європейського суду з прав людини.

Результати навчання. В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати:

- характеристику Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 року та сферу її дії у кримінальному судочинстві;
- норми Конвенції про захист прав та основоположних свобод та протоколи до неї, які стосуються прав особи у кримінальному провадженні;
- гарантії охорони та захисту прав особи у кримінальному провадженні;
- порядок застосування Конвенції про захист прав та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини;
- основні засади організації роботи Європейського суду з прав людини.

уміти:

- аналізувати і правильно застосовувати положення Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 року в кримінальному провадженні;
- складати первинні документи для звернення до Європейського суду з прав людини;
- давати критичну оцінку практиці Європейського суду з прав людини щодо України;
- застосовувати правові позиції Європейського суду з прав людини у практичній діяльності;
- аналізувати зміст права на справедливий судовий розгляд;
- аналізувати зміст протидії катуванню, нелюдському і такому, що принижує гідність, поводженню і покаранню особи;
- аналізувати зміст права особи на свободу та особисту недоторканність;
- аналізувати зміст права на компенсацію заподіяної шкоди внаслідок незаконного затримання, арешту, засудження;
- аналізувати зміст права на повагу до недоторканності житла або іншого володіння особи, таємницю кореспонденції та телефонних розмов.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ, ЗАКРІПЛЕНІ В КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ТА ІНШИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРАХ, ЯК СИСТЕМА ГАРАНТІЙ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

1. Міжнародно-правові акти, в яких закріплені стандарти захисту прав людини у кримінальному провадженні. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод – основне джерело формування міжнародних стандартів прав і свобод людини у сфері кримінального судочинства.

2. Юрисдикція Європейського суду з прав людини.

3. Місце міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, в системі національного права України. Принцип субсидіарності, принцип відмови від абстрактного контролю та принцип свободи розсуду держави у діяльності Європейського суду з прав людини. Заходи індивідуального та загального характеру. Пілотні рішення Європейського суду з прав людини.

4. Нормативно-правові підстави та порядок застосування Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції України практики Європейського суду з прав людини. Проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні.

5. “Типові” для України порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколів до неї.

ТЕМА 2. СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД

1. Доктринальні підходи щодо складових елементів права на справедливий судовий розгляд.

2. Право на суд, встановлений законом. Поняття «суд» в розумінні ст. 6 КЗПЛ.

3. Право на безперешкодний доступ до правосуддя.

4. Право на незалежний суд.

5. Право на безсторонній суд.

5.1 Поняття суб'єктивної безсторонності суду в тлумаченні ЄСПЛ.

5.2 Поняття об'єктивної безсторонності суду в тлумаченні ЄСПЛ.

6. Публічний характер судового розгляду.

6.1 Право на усний судовий розгляд та особисту присутність обвинуваченого під час судового розгляду кримінальної справи.

6.2 Право на відкритий судовий розгляд.

6.3 Право на публічне оголошення судового рішення, ухваленого за результатами судового розгляду.

7. Право на розгляд справи упродовж розумних строків.

7.1 Поняття «розумний строк» в тлумаченні ЄСПЛ.

7.2 Критерії для визначення розумності строків.

7.3 Оскарження недотримання розумних строків згідно з законодавством України.

8. Розгляд справи на основі доказів, отриманих відповідно до закону.

9. Вмотивованість судового рішення.

10. Правова визначеність.

11. Безпосередність дослідження доказів судом.
12. Змагальність сторін у судочинстві й рівність засобів доказування.
13. Презумпція невинуватості.

ТЕМА 3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ СПРАВЕДЛИВОГО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЗГІДНО З П. 3 СТ. 6 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

1. Право особи на мовчання та не свідчити проти себе.
2. Право особи на достатній час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту.
3. Право особи бути повідомленою про пред'явлене обвинувачення.
4. Право особи на перехресний допит.
5. Право особи на безоплатну допомогу перекладача.
6. Право особи на правову допомогу.
 - 6.1 Елементи права особи на захист, гарантованого підп. «с» п. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
 - 6.2 Умови забезпечення обвинуваченому безоплатної правової допомоги. Забезпечення підозрюваному на стадії досудового розслідування права на безоплатну правову допомогу як процесуальна гарантія права обвинуваченого на справедливий судовий розгляд.
 - 6.3 Співвідношення міжнародних стандартів права особи на захист з національними законодавством України.

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВА ОСОБИ НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ

1. Допустимі підстави позбавлення свободи згідно з ч. 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
2. Підстави та умови обрання запобіжних заходів, пов'язаних з позбавленням свободи, та продовження їх строків згідно з практикою ЄСПЛ та кримінальним процесуальним законодавством України.
3. Обґрунтована підозра як підстава для обрання запобіжного заходу, пов'язаного з позбавленням свободи, та продовження його строків.
4. Наявність ризиків (ризик), які дають достатні підстави вважати, що підозрюваний, обвинувачений, засуджений може здійснити дії, проти яких спрямовані запобіжні заходи.
 - 4.1 Ризик переховування від органів досудового розслідування та/або суду.
 - 4.2 Ризик знищення, переховування або спотворення будь-якої із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення.

4.3 Ризик незаконного впливу на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні.

4.4 Ризик перешкодження кримінальному провадженню іншим чином.

4.5 Ризик вчинення іншого кримінального правопорушення чи продовження кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється, обвинувачується.

5. Недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні сторони обвинувачення.

6. Умови визнання затримання «законним». Проблема «незапротокольованого затримання» в Україні.

7. Процесуальні гарантії у випадку позбавлення свободи, надані ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВА НА ВІДШКОДУВАННЯ (КОМПЕНСАЦІЮ) ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК НЕЗАКОННОГО ЗАТРИМАННЯ, ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ, ЗАСУДЖЕННЯ

1. Право на відшкодування (компенсацію) шкоди, гарантоване п. 5 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та ст. 3 Протоколу №7 до Конвенції. Практика Європейського Суду з прав людини щодо тлумачення права на відшкодування (компенсацію) шкоди у випадку незаконного арешту, затримання, засудження.

2. Право особи на компенсацію у випадку незаконного арешту або затримання.

3. Право на компенсацію у випадку судової помилки.

4. Регулювання питання відшкодування (компенсації) шкоди, завданої внаслідок незаконного засудження, незаконного повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, незаконного взяття і тримання під вартою, незаконного затримання, актами законодавства України.

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРОТИДІЇ КАТУВАННЮ, НЕЛЮДСЬКОМУ І ТАКОМУ, ЩО ПРИНИЖУЄ ГІДНІСТЬ, ПОВОДЖЕННЮ ЧИ ПОКАРАННЮ

1. Види неналежного поведження та відмінності між ними. Форми забороненого поведження.

2. Гарантії проти жорстокого поведження.

3. Обов'язок проведення ефективного розслідування фактів жорстокого поведження.

4. Критерії ефективного розслідування.

5. Оцінка судом доказів, отриманих внаслідок катування, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поводження або погрози застосування такого поводження, на предмет їх допустимості.

6. Судова практика у справах про порушення заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарань в Україні.

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВА НА ПОВАГУ ДО НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА АБО ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ, ТАЄМНИЦІ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ ТА ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ЗАКРІПЛЕНІ В СТ. 8 КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

1. Право на недоторканність житла, таємницю кореспонденції та телефонних розмов. Поняття "житло" та "кореспонденція" в тлумаченні Європейського Суду з прав людини.

2. Загальні вимоги щодо виправданості втручання у права, гарантовані ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

3. Процедура законного обмеження права на недоторканність житла, таємницю кореспонденції та телефонних розмов в кримінальному процесі України.

4. Оцінка доказів, отриманих в результаті необґрунтованого обшуку, накладення арешту на кореспонденцію, її огляду та виїмки, зняття інформації з каналів зв'язку.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

назви тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	У сього	у тому числі					У сього	у тому числі					
				аб	нд	р				аб	нд	р	
Стандарти захисту прав людини, закріплені в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших міжнародно-	16					2	17						3

правових договорах, як система гарантій охорони та захисту прав людини в кримінальному провадженні											
Складові елементи права на справедливий судовий розгляд	18				1	18					4
Процесуальні гарантії справедливого судового розгляду згідно з п. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод	15				1	17					4
Міжнародні стандарти права особи на свободу та особисту недоторканність	18				2	18					4
Міжнародні стандарти права на відшкодування (компенсацію) шкоди, завданої внаслідок незаконного затримання, тримання під вартою, засудження	17				3	16					6
Міжнародні	17					18					

стандарти протидії катуванню, нелюдському і такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню особи						1						4
Міжнародні стандарти права на повагу до недоторканності житла або іншого володіння особи, таємницю кореспонденції та телефонних розмов, закріплені в ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод	18					2	16					4
Разом	13						13					
	5	6	4			5	5		2			15

Лекційний курс (денна - 16 год., заочна – 8 год.)

/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
	Стандарти захисту прав людини, закріплені в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших міжнародно-правових договорах, як система гарантій охорони та захисту прав людини в	2	2

	кримінальному провадженні		
	Складові елементи права на справедливий судовий розгляд	6	2
	Процесуальні гарантії справедливого судового розгляду згідно з п.п. 2, 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод	-	-
	Міжнародні стандарти права особи на свободу та особисту недоторканність	4	2
	Міжнародні стандарти права на відшкодування (компенсацію) шкоди, завданої внаслідок незаконного затримання, тримання під вартою, засудження	-	-
	Міжнародні стандарти протидії катуванню, нелюдському і такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню особи	2	2
	Міжнародні стандарти права на повагу до недоторканності житла або іншого володіння особи, таємницю кореспонденції та телефонних розмов, закріплені в ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод	2	-
	Разом	16	8

Практичні заняття (денна - 16 год., заочна – 8 год.)

/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
	Стандарти захисту прав людини, закріплені в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших міжнародно-правових договорах, як система гарантій охорони та захисту прав людини в кримінальному провадженні	2	2
	Складові елементи права на справедливий судовий розгляд	4	2
	Процесуальні гарантії справедливого судового розгляду згідно з п.п. 2, 3 ст. 6	2	-

	Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод		
	Міжнародні стандарти права особи на свободу та особисту недоторканність	2	2
	Міжнародні стандарти права на відшкодування (компенсацію) шкоди, завданої внаслідок незаконного затримання, тримання під вартою, засудження	-	-
		2	-
	Міжнародні стандарти протидії катуванню, нелюдському і такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню особи	2	2
	Міжнародні стандарти права на повагу до недоторканності житла або іншого володіння особи, таємницю кореспонденції та телефонних розмов, закріплені в ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод	2	-
	Разом	16	8

Самостійна робота (денна - 95 год., заочна – 115 год.)

/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
	Стандарти захисту прав людини, закріплені в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших міжнародно-правових договорах, як система гарантій охорони та захисту прав людини в кримінальному провадженні	12	12
	Складові елементи права на справедливий судовий розгляд	11	14
	Процесуальні гарантії справедливого судового розгляду згідно з п. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод	12	14
	Міжнародні стандарти права особи на свободу та особисту недоторканність	11	17

Міжнародні стандарти права на відшкодування (компенсацію) шкоди, завданої внаслідок незаконного затримання, тримання під вартою, засудження	12	14
Міжнародні стандарти протидії катуванню, нелюдському і такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню особи	13	16
Міжнародні стандарти права на повагу до недоторканності житла або іншого володіння особи, таємницю кореспонденції та телефонних розмов, закріплені в ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод	12	14
Разом	95	115

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;
- забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного та пошукового характеру);
- а також методи, пов'язані із контролем за навчальною діяльністю студентів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, обговорення, дослідницькі проекти, підготовка та презентація есе.

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Знання та навички студентів, отримані при засвоєнні навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти захисту прав людини у кримінальному провадженні», оцінюються за рейтинговою системою.

Форми поточного контролю включають: оцінювання виконання домашніх самостійних завдань, есе, письмових та контрольних робіт, виконаних під час практичних занять.

Студент може отримати максимально 50 балів за усні відповіді або виконання тестів чи контрольних робіт на практичних заняттях.

Неготовність до заняття або незадовільна відповідь (розв'язання) задачі також підлягають відповідній оцінці і студенту виставляється «0» балів. Отримані у такому разі «0» балів потребують відпрацювання та оцінка, одержана під час

відпрацювання враховуються при визначенні середнього балу поточної успішності.

Формою поточного контролю знань є модуль, на якому результати їх навчальної роботи оцінюються за 50 – бальною шкалою. Модуль проводиться в усній або письмовій формі, яка затверджується кафедрою.

Формою підсумкового контролю знань та навичок по дисципліні для студентів є залік, який виставляється із урахуванням поточної успішності та оцінки за модуль.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЄТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Поточна успішність	Модуль	Сума
T1-T8	T1-T8	
50	50	100

Оцінювання знань студента здійснюється за 100 бальною шкалою

Шкала оцінювання: університету, національна та ECTS

оцінка в балах	оцінка ECTS	визначення	екзаменацій на оцінка
90-100	A	відмінно	Відмінно
81-89	B	дуже добре	Добре
71-80	C	добре	
61-70	D	задовільно	Задовільно
51-60	E	достатньо	
до 51	FX	незадовільно з правом перездачі	Незадовільно
до 51	F	незадовільно без права перездачі	

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набутих знань до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні предмету.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни.

0-50 балів (незадовільно) - виставляється студенту, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

Міжнародні стандарти у сфері кримінального судочинства

- Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004/print1471772593015757
- Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, ратифікована із застереженнями Указом Президії ВР № 3484-XI (3484-11) від 26.01.1987 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_085
- Основні протоколи до Європейської конвенції з прав людини (протоколи № 1, № 2, № 4, № 6, № 7, № 9, № 11) // Європейське право в галузі прав людини. – Київ-Будапешт, 1997. – С. 544-567.
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU66003U.html
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042

- Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13.12.1957 р. Додатковий протокол від 15.10.1975 р., Другий протокол від 17.03.1978 р. // Закон України про ратифікацію від 16.01.1998 р.
- Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15.05.1972 р. // Закон України про приєднання від 22.09.1995 р.
- Європейська конвенція про взаємну правову допомогу в кримінальних справах від 20.04.1959 р. // Закон України про ратифікацію від 16.01.1998 р.
- Мінська конвенція держав-членів СНД про правову допомогу в цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 р. Протокол від 29.03.1997 р. // Закон України про ратифікацію від 03.03.1998 р.
- Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживань владою від 29.11.1985. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_114.
- Європейська конвенція про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів від 24.11.1983 № ETS N 116 // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU83302.html
- Декларація щодо принципів незалежності судової влади (прийнята Конференцією голів Верховних судів країн Центральної та Східної Європи, від 14 жовтня 2015 р.) // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/f8c093ad5cb7148bc2257d8d002488a0/\\$FILE/%D0%91%D1%80%D1%96%D1%8E%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/f8c093ad5cb7148bc2257d8d002488a0/$FILE/%D0%91%D1%80%D1%96%D1%8E%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf)
- Декларація о праве и обязанности отдельных лиц, групп и органов общества поощрять и защищать общепризнанные права человека и основные свободы от 9 декабря 1998 года // Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С. 201-205.
- Висновок № 9 (2006) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо ролі національних суддів у забезпеченні ефективного застосування міжнародного та європейського права (від 10 листопада 2006 р.) // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/userfiles/visn_9_2006.pdf
- Висновок № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема, питання етики, несумісної поведінки та безсторонності (від 19 листопада 2002 р.) // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.arbitr.gov.ua/files/pages/%D0%92%D0%B8%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BA%20%E2%84%96%203.pdf>
- Висновок № 6 (2004) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо справедливого суду в розумний термін та ролі судді в судових процесах з урахуванням альтернативних засобів

вирішення спорів (від 24 листопада 2004 р.) // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/userfiles/visn6_2004.pdf

- Рекомендація Rec(2004)6 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Щодо вдосконалення національних засобів правового захисту» (від 12.05.2004)

- Рекомендація № R (81) 7 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів, що полегшують доступ до правосуддя (від 14 травня 1981 р.) // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_133

- Рекомендація № R (95) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо запровадження та покращення функціонування систем і процедур оскарження по цивільних і господарських справах від 7 лютого 1995 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_153

- Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи R (85) 11 державам - членам щодо становища потерпілого в рамках кримінального права і кримінального процесу від 28.06.1985 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_127

- Рекомендація Rec (2006) 8 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо допомоги потерпілим від злочинів від 14.06.2006 р.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://sc.gov.ua/uploads/tinymce/files//12.%20%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20Rec%20\(2006\)%208.pdf](http://sc.gov.ua/uploads/tinymce/files//12.%20%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20Rec%20(2006)%208.pdf)

- Рекомендація № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів» (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 518 засіданні заступників міністрів 13 жовтня 1994 р.) // Міжнародні стандарти незалежності суддів: збірка документів. – К. : Поліграф-Експрес, 2008. – С. 86-90.

- Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. на 1098 засіданні заступників міністрів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a38.

- Рекомендація Rec (2004) 20 Комітету Міністрів Ради Європи з судового контролю щодо адміністративних актів від 15 грудня 2004 року

- Рекомендація № R (2003) 13 Комітету міністрів Ради Європи “Про порядок надання інформації через засоби масової інформації стосовно кримінального судочинства” від 10.07.2003 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_870

- Резолюція (78) 8 Комітету Міністрів Ради Європи про безоплатну правову допомогу і юридичні консультації від 02.03.1978 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/rez-78.doc

- Установление международных стандартов в области прав человека: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН от 04.12.1986 г., №41/120 // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/496/28/IMG/NR049628.pdf?Open+Element>
- Основні принципи незалежності судових органів (схвалені резолюціями 40 / 32 та 40 / 146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_201
- Регламент Європейського суду з прав людини від 1 червня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/reglament-evropeiskogo-sudu-z-prav-lyudini-doc76479.html>
- Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 року // Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С.24-26.
- Документ Комісії ООН по правам людини «Основні принципи та керівні положення, що стосуються права на правовий захист і відшкодування збитку для жертв грубих порушень міжнародних норм в галузі прав людини та серйозних порушень міжнародного гуманітарного права» (схвалені 25.07.2005).
- Європейська хартія про статус суддів (Рада Європи, 1998 р.) // Міжнародні стандарти незалежності суддів: збірка документів. – К. : Поліграф-Експрес, 2008. – С. 91–95.
- Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя // Міжнародні стандарти незалежності суддів : збірка документів. – К. : Поліграф-Експрес, 2008. – С 22-27.
- Загальна (Універсальна) хартія судді (ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної асоціації суддів в Тайпеї (Тайвань) // Міжнародні стандарти незалежності суддів : збірка документів. – К. : Поліграф-Експрес, 2008. – С.35–38.
- Бангалорські принципи поведінки суддів (схвалені резолюцією 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 р.) // Міжнародні стандарти незалежності суддів : збірка документів. – К. : Поліграф-Експрес, 2008. – С. 28–34.

Законодавство України та практика його застосування

- ◆ Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Раді України.- 1996. - № 30 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>
- ◆ Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 6 квіт. 2015 р. : (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2015. – 328 с.

◆ Кримінально-процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 22 берез. 2012 р. : (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2012. – 268 с.

◆ Цивільний кодекс України: від 16.01.2003// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

◆ Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. С. Шумила. – К. : Юстініан, 2012. – 1224 с.

◆ Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Відп. ред. : С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. – Х. : Одіссей, 2013. – 1104 с.

◆ Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. – Т. 1 / Є. М. Блажівський, Ю. М. Грошевий, Ю. М. Дьомін та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.

◆ Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. – Т. 2 / Є. М. Блажівський, Ю. М. Грошевий, Ю. М. Дьомін та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.

◆ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 5-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2008. – 1216 с.

◆ Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року //Урядовий кур'єр. – 18 серпня 2004 р. – № 155.

◆ Закон України «Про ратифікацію Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 р. та протоколи № 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11 до неї» від 17 липня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 33.

◆ Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції (в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законів України» №3436-IV від 9 лютого 2006 року.

◆ Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року 3 3477-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

◆ Закон України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” // ВВР України. — 2004. — № 29. — Ст. 367.

◆ Закон України "Про судоустрій та статус суддів" від 02.06.2016 р.

◆ Закон України "Про прокуратуру" від 05.11.1991 р.

◆ Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" від 05.07.2012 р.

◆ Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" від 18.02.1992 р.

◆ Закон України "Про попереднє ув'язнення" від 30.06.1993 р.

◆ Закон України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду" від 01.12.1994 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80>

◆ Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» від 17.04.1991 р. № 962-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/962-12>

◆ Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 № 3460-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

◆ Указ Президента України «Про Концепцію забезпечення захисту законних прав та інтересів осіб, які потерпіли від злочинів» № 1560/2004 від 28.12.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukraine.uapravo.net/data/base23/ukr23575.htm>

◆ Указ Президента України «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» № 361/2006 від 10.05.2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/361/2006>

◆ Наказ Держдепартаменту виконання покарань від 25.01.2006 № 13 «Про затвердження Інструкції з організації перегляду кореспонденції осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах».

◆ Наказ Міністерства юстиції України від 23 вересня 2013 р. № 1989/5 «Про затвердження Порядку взаємодії Державної виконавчої служби України та Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини під час забезпечення представництва України в Європейському суді з прав людини та виконання рішень Європейського суду з прав людини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1642-13>

◆ Наказ Міністерства юстиції України від 15 серпня 2006 р. № 67/5 “Про здійснення експертизи проектів законів та проектів інших нормативно-правових актів на їх відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод”.

◆ Наказ Міністерства юстиції України від 15 серпня 2006 р. № 68/5 “Про здійснення експертизи нормативно-правових актів, на які поширюється вимога державної реєстрації, на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод”.

◆ Методичні рекомендації щодо здійснення експертизи нормативно-правових актів (їх проектів) на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод <http://www.minjust.gov.ua/0/7918>

◆ Положення про застосування Закону України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду, затверджене спільним наказом Мінфіну України, Генпрокуратури України та Мінюсту України від 04.03.1996 р.

- ◆ Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя" від 01.11.1996 р.
- ◆ Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина" від 30.05.1997 р.
- ◆ Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про незалежність судової влади» від 13.06. 2007 р. № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07>
- ◆ Постанова Кабінету Міністрів України «Про організаційні заходи, пов'язані із забезпеченням представництва України під час розгляду справ у Європейському суді з прав людини» від 29.04.2004 за № 553.
- ◆ Постанова Кабінету Міністрів України від «Про здійснення відбору кандидатів на посаду судді Європейського суду з прав людини» від 21.03.2007 за № 524.
- ◆ Постанова Кабінету міністрів України «Про заходи щодо реалізації закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 14 січня 2009 року № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
- ◆ Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини» від 31 травня 2006 року № 784 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
- ◆ Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін і доповнень до Положення про порядок виплати компенсацій, повернення майна або відшкодування його вартості реабілітованим громадянам та до Положення про комісії Рад народних депутатів з питань поновлення прав реабілітованих» від 18 лютого 1993 р. N 112 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/112-93-%D0%BF>
- ◆ Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів» від 02.07.2004 р. №13// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/13048CC55C16416FC2257B7C003862E0>.
- ◆ Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» від 27.03.1992 р. № 6 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92/print1424183748164280>.
- ◆ Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31.03.1995 № 4 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>.
- ◆ Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміні-

стративні правопорушення» від 17.10.2014 № 11 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-14>

◆ Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 р. № 19-рп у справі за конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України “Про статус суддів” (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) // Вісн. Конституц. Суду України. — 2004. — № 6. — С. 16–22.

◆ Рішення Конституційного Суду України від 19 травня 1999 року № 4-рп/99 у справі № 1-12/99 за конституційним поданням Верховного Суду України та Служби безпеки України щодо офіційного тлумачення статті 86 Конституції України та статей 12, 19 Закону України “Про статус народного депутата України” (справа про запити народних депутатів України)// Вісник Конституційного Суду України. – 1999. - №3. – С.12-16.

◆ Лист Верховного Суду України «Щодо перевищення розумних строків розгляду справ» щодо застосування в судовій практиці статті 6 Конвенції про захист прав людини і основних свобод від 25.01.2006 за N 1-5/45 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v5_45700-06

◆ Стратегія розвитку судової системи в Україні на 2015–2020 роки: Затверджено рішенням Ради суддів України № 71 від 11 грудня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/userfiles/file/DSA/RSU_site/2014/Att1_strategy.pdf.

◆ Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Схвалено Указом Президента України № 276/2015 від 20 травня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.

Базова література

◆ Абрамян С.М. Обжалование в суд действий и решений, нарушающих права гражданина. – М., 1995.

◆ Аленін Ю.П., Затилкіна Т.В., Пашковський М.І. Деякі питання захисту прав людини при застосуванні конвенцій про правову допомогу у кримінальних справах // Суд в Україні: боротьба з корупцією, організованою злочинністю і захист прав людини. - Т. 12. - К.: Науково-дослідний інститут "Проблеми людини", 1999. - С. 558-565 <http://icpn.narod.ru/publicat/protr.htm>

◆ Аль-Сулабі М. Юридична природа міжнародних стандартів прав людини // Право України. – 2000. - № 9.

◆ Антонович М. Конвенція про захист прав людини і основних свобод у судах європейських держав та перспективи її застосування в Україні // Право України. – 2000. - № 8.

◆ Антонович М. Застосування Конвенції про захист прав людини та основних свобод у правових системах європейських держав / М. Антонович // Вісник Львівського університету. Сер.: Юридична. – Львів, 2001. – №36. – С. 8 – 15.

- ◆ Антонович М.М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: теорія і практика. – К.: ВД "Києво-Могилянська академія", 2007. – 384 с.
- ◆ Барташук Л. П. Гарантії забезпечення права людини на повагу до честі і гідності у кримінальному судочинстві України : автореф. дис... канд. юрид. наук / Л. П. Барташук. – К., 2011. – 22 с.
- ◆ Бессарабов В.Г. Европейский суд по правам человека. – М.: Юрлитинформ, 2004. – 248 с.
- ◆ Бойко В. Нова Конституція та судова влада // Право України. – 1997. - № 1. – С. 16-18.
- ◆ Бойко В.Ф. Права і свободи людини під надійний судовий захист // Вісник Верховного суду України. – 1999. - № 6. – С. 39-43.
- ◆ Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав // Право України. – 2000. - № 8.
- ◆ Бурлаков А.Л. Конвенция о защите прав человека в судах России / А.Л. Бурлаков; предисл. А.И. Ковлер. – М.: Волтерс Клувер, 2010. – 448 с.
- ◆ Буроменський М. Європейський кодекс свободи та демократії // Право України. – 2010. - № 10. – С. 89 – 97.
- ◆ Буткевич В. Європейська конвенція з прав людини і основних свобод: генеза намірів і права // Право України. – 2010. - № 10. – С.60 – 88.
- ◆ Бущенко А.П. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини / Харківська правозахисна група. – Харків: права людини, 2008. – 432 с.
- ◆ Верланов С. Практика Стразбурзького суду як інструмент захисту соціально-економічних прав людини // Право України. – 2010. - № 10. – С. 173- 178.
- ◆ Вибрані рішення Європейського суду з прав людини щодо України – 2008. / Харківська правозахисна група; - Харків: Права людини, 2011 р. – 512 с.
- ◆ Вибрані рішення Європейського суду з прав людини щодо України – 2007. / Харківська правозахисна група; - Харків: Права людини, 2010 р. – 388 с.
- ◆ Вильдхабер Л. Прецедент в Европейском Суде по правам человека // Государство и право. – 2001. - № 12. – С. 5-17.
- ◆ Вильдхабер Л. Роль и значение прецедента в деятельности Европейского Суда по правам человека // Право и политика. 2001. № 8.
- ◆ Владиченко С. Про перспективи посилення захисту прав людини засобами конституційного правосуддя // Вісн. Конституц. Суду України. — 2006. — № 3. — С. 32–36.
- ◆ Гомьен Д., Харрис Д., Зваак Л. Европейская конвенция по правам человека и Европейская социальная хартия. — М., 1999.
- ◆ Гом'єн Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини. Видання третє – К.: «Фенікс». – 2006. – 192 с.

- ◆ Гончаренко О. М. Права людини в Україні: навч. посіб. - К.: Знання, 2008. – 207 с.
- ◆ Горшкова С.А. Стандарты совета Европы по правам человека и российское законодательство. Монография. – М.: НИМП, 2001. – 352 с.
- ◆ Дамирли М.А., Анцупова Т.А. Прово Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд.2-е, изм. – Одесса:Феникс. – 2008. – 284 с.
- ◆ Дамірлі М. Європейська конвенція з прав людини як ключовий елемент системи права Ради Європи // Право України. – 2010. - № 10. – С.98 – 104.
- ◆ Девятова О.В. Решения Европейского суда по правам человека в механизме уголовно-процессуального регулирования / Под науч. ред. докт. юрид. наук, проф. Л.Г. Тетьяновой. – М.: Юрлитинформ, 2010. – 200 с.
- ◆ Демченко О.В. Правові шляхи застосування європейських норм з прав людини під час винесення рішень українськими судами / Правовий посібник. – Чернігів: Чернігівський громадський комітет захисту прав людини, 2004. – 204 с.
- ◆ Де Сальвиа М. Европейская конвенция по правам человека. – СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 267 с.
- ◆ Де Сальвиа М. Прецеденты Европейского суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основоположных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004. – 1072 с.
- ◆ Дмитриев Ю.А., Черемных Г.Г. Судебная власть в механизме разделения властей и защите прав и свобод человека // Государство и право. – 1997. - № 8. – С. 44-50.
- ◆ Довидас Виткаускас, Григорий Диков. Защита права на справедливое судебное разбирательство в рамках Европейской конвенции о защите прав человека. Серия пособий Совета Европы [Электронный ресурс]. – Воронеж: ООО Фирма «Элист», 2014. – Режим доступа: http://www.coe.int/t/dgi/hrnatimplement/Source/documentation/hb12_fairtrial_russian.pdf
- ◆ Дудаш Т. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у світлі праворозуміння Страсбурзького суду // Право України. – 2010.- №10. – С. 158 – 165.
- ◆ Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посіб. / Т.І. Дудаш. – 3-тє видання, стереотипне. – К.: Алерта, 2016. – 488 с.
- ◆ Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / уклад. І наук. ред. О. Л. Жуковська ; Спілка адвокатів України, Рада Європи, Міжнар. центр з юрид. захисту прав людини. – К. : ЗАТ “ВПІОЛ“, 2004. – 960 с.
- ◆ Європейські стандарти в галузі прав людини / Міністерство юстиції України. – К.: ІнЮре, 2002. – 232 с.

- ◆ Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В.Г. Буткевича. – К.: Ред. журн. «Право України», 2011 – Дод. до журн. «Право України». Вип. 1, ч.1-2: Стаття 3 ЄСПЛ. Заборона катувань: у 3 ч. – 2011. – 936 с.
- ◆ Європейський суд з прав людини (Юр.Тема) // Юридична газета. — 2007. — № 29-30 (113-114) (26.07). — С. 8-15.
- ◆ Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. – 756 с.
- ◆ Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека: Учебник для вузов / Рук. авт. колл. и отв. ред. д.ю.н., проф. Л.М. Энтин. – М.: Норма, 2007. – 960 с.
- ◆ Еллинек Г. Декларация прав человека и гражданина: Всеобщая декларация прав человека. Конвенция о защите прав человека и основных свобод. - репринт. изд. - О.: Вид-во "Юридична література", 2006. - 136 с.
- ◆ Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. – Київ, 2015. – 756 с.
- ◆ Європейські стандарти захисту прав та свобод людини у кримінальному судочинстві: матеріали наук.-практ. конф., 13 грудня 2013 р., м. Харків / Харків. економіко-правовий ун-т; Відп. за вип. А.Г. Каткова, Д.О. Замай. – Харків: Право, 2013. – 143 с.
- ◆ Європейське право в галузі прав людини. – Київ-Будапешт, 1997.
- ◆ Ільченко І. Деякі питання застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в Україні // Право України. - 2009. - # 10. - С. 145- 148.
- ◆ Караман І.В., Козіна В.В. Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство. – К.: ВАІТЕ, 2015. – 136 с.
- ◆ Кашенов В.П. Институт судебной защиты прав и свобод граждан: средства ее реализации // Государство и право. – 1998. - № 2. – С. 66-71.
- ◆ Климович О. В. Конвенція про захист прав людини та основних свобод як складова внутрішнього права та особливості її застосування національними судами держав-членів Ради Європи : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / О. В. Климович. - К., 2009. – 204 с.
- ◆ Коментар до Конституції України. – К., 1996.
- ◆ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: національна практика застосування в кримінальному судочинстві. – К., 2008. – 84 с.
- ◆ Константин О.В. Практика Європейського суду з прав людини як джерело судового права застосування Верховного суду України / Вісник Верховного Суду України. - 2012. - #1. - С. 33-Матеріали круглого столу за участю голів верховний судів країн Ради Європи "Роль верховного суду у захисті прав людини на національному рівні" / Вісник Верховного Суду України. - 2011. - #10. - С. 2-24.

- ◆ Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: Навчальний посібник / В. В. Молдован, Л. І. Чулінда. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 206 с.
- ◆ Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: Підруч. / О.В.Пушкіна, В. М. Шкабаро, Т. М. Заворотченко. – Д.: Вид-во ДУЕП імені Альфреда Нобеля, 2011. – 336 с.
- ◆ Кочар П. Європейська соціальна хартія – один із двох основних інструментів захисту прав людини в Європі // Право України. - 2010.- № 10.- С. 119 – 127.
- ◆ Кузнецова С.Н. Международная защита прав человека. Учебное пособие. – Нижний Новгород, 2008. – 234 с.
- ◆ Кухнюк Д.В. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2008. — 17 с.
- ◆ Лавринович О. Європейська конвенція з прав людини – надійний дороговказ гуманістичного розвитку України // Право України. – 2010. - № 10. – С. 43- 47.
- ◆ Лукашук И.И. Международное право. — М., 1999. — С. 198.
- ◆ Лукьянцев Г.Е. Европейские стандарты в области прав человека. Теория и практика функционирования Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. – М.: Издательство "Звенья", 2000.
- ◆ Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): монографія. — К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. — 304 с.
- ◆ Климович О.В. Конвенція про захист прав людини та основних свобод як складова внутрішнього права та особливості її застосування національними судами держав-членів Ради Європи: автореф. дис ... канд. юрид. наук / О. В. Климович . – Київ : Б. в., 2010 . – 20 с.
- ◆ Маляренко В.Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів : монографія / В.Т. Маляренко. — К.: Юрінком Інтер , 2005. — 426 с.
- ◆ Манукян В.И. Европейский суд по правам человека: право, прецеденты, комментарии: Науч.-практ. пособие. - К.: Истина, 2006. - 368 с.
- ◆ М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредлі Європейське право в галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. З англ. – К.: «АртЕк», 1997. – 624 с.
- ◆ Международная защита прав человека с использованием некоторых международно-правовых механизмов. Научно-практическое исследование. / Под руководством К.А.Москаленко. - М.: Центр содействия международной защите, 2006.
- ◆ Михеєнко М.М., Нор В.Т., Шибіко В.П. Кримінальний процес України. – К.: Либідь, 1999.

- ◆ Мицик В.В. Права людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник. – Київ: ВД "Промені", 2010.– 722 с.
- ◆ Музика А.П. Права людини в площині правозахисної діяльності // Право України. – 1995. - № 9-10. – С. 24.
- ◆ Мушак Н.Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях. – К.: Ліра-К, 2013. - 188 с.
- ◆ Мюллерсон Р.А. Права человека: идеи, нормы, реальность. — М., 1991.
- ◆ Нор В.Т. Інститут відшкодування (компенсації) шкоди у кримінальному провадженні за чинним КПК України: здобутки і резерви для вдосконалення / В. Т. Нор. // Право України: Юридичний журнал. 2013/2. - №11. – С.32-41.
- ◆ Нор В. Т., Шевчук М. І. Обґрунтована підозра як підстава для обрання запобіжного заходу та продовження його строків: практика Європейського суду з прав людини та українські реалії. Науковий журнал: Право і суспільство. 2019. № 6. ч. 2. С.173–187. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/6_2019/part_2/30.pdf
- ◆ Общая теория прав человека / под ред. Е.А.Лукашевой. — М., 1996. — С. 172.
- ◆ Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: Монографія. – Київ: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. – 470с.
- ◆ Осман-заде С. Европейская Конвенция по правам человека и национальные правовые системы стран-членов Совета Европы. Роль Комитета Министров // Юрист-международник. – 2005. - № 2.
- ◆ Паліюк В. П. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод / В. П. Паліюк. – К. : Фенікс, 2004. – 264 с.
- ◆ Паліюк В. Місце Конвенції про захист прав людини та основних свобод у правовій системі України // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення. Коментарі. — 2003. – № 1. — С. 215.
- ◆ Пастухова Л.В. Європейський механізм забезпечення прав людини: навчальний посібник для студентів ВНЗів. – Сімферополь: Таврія, 2009. – 224 с.
- ◆ Поталенко В., Пушкар П. Запровадження й застосування в Україні Конвенції про захист прав людини та основних свобод // Вісн. Верхов. Суду України. - 2002. - № 2. - С.60 - 63.
- ◆ Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. — К.: Сфера, 2002. — 413 с.
- ◆ Права людини в Україні – 2004. Доповідь правозахисних організацій [Електронний ресурс] / За ред. Є.Захарова, І.Рапп, В.Яворського. Худож.-оформлювач Б.Захаров / Українська Гельсінська спілка з прав людини. –

Харків: Фоліо, 2005. – Режим доступу:
http://library.khpg.org/files/docs/HR_Report_2004.pdf

◆ Права человека: итоги века, тенденции, перспективы / Под общ. ред. чл.-корр. РАН Е.А. Лукашевой. – М., 2002.

◆ Рабінович П.М. Ефективність впливу Конвенції про захист прав та основних свобод людини на держави-члени Ради Європи // Право України. – 2000. - № 11. – С. 34.

◆ Рабінович П.М. Права людини і громадянина: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2004.– 464 с.

◆ Рабінович П. Практика Страсбурзького Суду як орієнтир діяльності конституційних судів з імплементації європейських стандартів // Вісн. Конституц. Суду України. — 2005. — № 6. — С. 34–40.

◆ Раданович Н.М. Міжнародно-судові засоби імплементації Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод // Право України. – 1999. - № 12.

◆ Рене Д., Спинози К.Ж. Основные правовые системы современности. — М., 1998. — С. 288.

◆ Руднева О. М. Міжнародні стандарти прав людини та їх роль в розвитку правової системи України: теоретична характеристика: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / О. М. Руднева. - Х., 2011. – 411 с.

◆ Савенко М. Роль практики Європейського суду з прав людини у конституційному судочинстві України // Вісн. Конституц. Суду України. — 2005. — № 6. — С. 51–55.

◆ Савенко М. Співвідношення судової практики Конституційного Суду України із судовою практикою Європейського суду з прав людини // Вісн. Конституц. Суду України. — 2006. — № 2. — С. 30–42.

◆ Садова Т.В. Права людини у сфері кримінальної юстиції. Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання Івано-Франківського факультету Національного університету «Одеська юридична академія» / Т.В. Садова, Б.М. Дердюк. – Івано-Франківськ, 2012. – 94 с.

◆ Сванідзе Е. Ефективне розслідування фактів жорстокого поводження: Керівні принципи застосування європейських стандартів. – К.: «К.І.С.», 2009. – 144 с.

◆ Серьогіна С. Використання практики Європейського суду з прав людини як перспективний напрям оптимізації конституційного судочинства в Україні // Вісн. Конституц. Суду України. — 2005. — № 6. — С. 44.

◆ Соловійов О. Застосування практики Страсбурзького суду як джерела права в Україні: деякі проблемні аспекти / О. Соловійов // Право України. – 2010. - №10/2010. – С. 207 – 214.

◆ Стандарты Европейского Суда по правам человека и российская правоприменительная практика [Электронный ресурс] : сборник аналитических статей / под ред. М. Р. Воскобитовой. - М. : Анахарсис, 2005. - 528 с.

- ◆ Строков І. Забезпечення прав та свобод людини в кримінальному судочинстві // Право України. – 2001. - № 3. – С. 106-108.
- ◆ Телестакова А.А. Захист прав людини: міжнародні та національні аспекти: монографія. – К.: КиМУ, 2010.– 201 с.
- ◆ Темченко В. І. Поняття та зміст форм забезпечення прав людини і основних свобод у міжнародних та національних правових актах // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 8. — С. 82–85.
- ◆ Тлумачення та застосування Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод Європейським судом з прав людини та судами України: Навчальний посібник/ М.В. Мазур, С.Р. Тагієв, А.С. Беніцький та ін. - Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006. - 600 с.
- ◆ Туманов В.А. Европейский суд по правам человека. Очерк организации и деятельности. – М.: Норма, 2001. – 304 с.
- ◆ Хаммарберг Т. Європейські стандарти прав людини та Україна // Право України. – 2010. - № 10. – С. 19 – 23.
- ◆ Шевчук С. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод: практика застосування та принципи тлумачення у контексті сучасного українського праворозуміння // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення. Коментарі.— 1999— № 1.
- ◆ Шевчук С. Прецедентне право Європейського суду з прав людини та доктрина *stare decisis* / С. Шевчук // Право України. – 2010. - №10/2010. – С. 147 – 157.
- ◆ Шевчук С. Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної традиції права. – Вид. 3-тє. – К.: Реферат, 2010. – 848 с.
- ◆ Юровський Д.Б. До питання застосування судам України практики Європейського суду з прав людини / Вісник Верховного Суду України. - 2010. - #9. - С. 44-48.
- ◆ Ягунов Д.В. Практика Європейського суду з прав людини: прецеденти та коментарі з питань кримінального судочинства. - Одеса: Фенікс, 2010.– 253 с.

Допоміжна література

- ◆ Алисиевич Е.С. О значении толкования Европейским Судом положений Европейской Конвенции по правам человека // Право и политика. – 2005. - № 8.
- ◆ Ангелов Г. Презумпція невинності в адміністративно-кримінальному праві Республіки Болгарія // Право України. – 1991. - № 7. – С. 47.
- ◆ Анісімова М. Право на свободу і особисту недоторканість: відповідність українського законодавства євростандартам // Право України. – 1999. - № 2. – С. 26.
- ◆ Афанасьев С. Ф. Право на справедливое судебное разбирательство по гражданским делам и его элементы в свете идеи верховенства права [Електронний ресурс] /С. Ф. Афанасьев // Российский журнал правовых

исследований, 2014, N N 4 (1). – Режим доступу: file:///C:/Users/USER/Downloads/N1A20.pdf

◆ Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / За заг. ред. проф. Маляренка В.Т. — К.: «К.І.С.», 2011. — 320 с.

◆ Банчук О.А., Куйбіда Р.О. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод до процедури здійснення судочинства. – К.: «ІКЦ «Леста»», 2005. – 116 с.

◆ Беньківський В. Моє розуміння поняття "презумпція невинності" // Право України. – 1995. - № 12. – С. 58.

◆ Быков В. Контроль и запись телефонных и иных переговоров // Законность. – 2001. - № 10. – С. 12-14.

◆ Бобечко Н. Р. Реформування проваджень з формально-юридичної перевірки судових рішень у кримінальному процесі України [Електронний ресурс] / Н. Р. Бобечко // Науковий журнал «Молодий вчений». – 2016. – №3 (30). – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/3/107.pdf>

◆ Богма А.В. Міжнародно-правові стандарти права особи на безоплатну правову допомогу та їх імплементація в законодавстві України [Електронний ресурс] / А. В. Богма // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки». Том 26 (65). 2013. № 2-1 (Ч. 2). – Режим доступу: http://sn-jurid.crimea.edu/arhiv/2013/26_2_p2_law/055bogma.pdf

◆ Бутенко С.Ю. Забезпечення недоторканності житла у кримінальному процесі України через призму практики Європейського суду з прав людини/ С.Ю. Бутенко // Вісник Академії адвокатури України. – 2012.– № 1 (23). – С.195- 202.

◆ Буткевич В., Буроменський М., Варфоломєєва Т., Рабінович П. Висновки та рекомендації з актуальної теми / Право України. - 2011. - # 7. - С. 11-15.

◆ Вакуленко Т. Право на захист відповідно до ст. 6 Конвенції про захист прав та основних свобод людини // Право України. – 2004. - № 2. – С. 38.

◆ Васильєв В. В. Правове регулювання відшкодування шкоди, завданої злочином : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / В. В. Васильєв. – Харків, 2015. – 232 с.

◆ Ведерникова О.Н. Европейский суд по правам человека: исторические реформы, современное состояние и беспрецедентные решения / Государство и право. - 2011. - # 3. - С. 30-39.

◆ Верланов С. Практика Страсбурзького суду як інструмент захисту соціально-економічних прав людини / Право України. - 2010. - # 10. - С. 173-177.

◆ Відшкодування потерпілим від насильницьких злочинів: європейські стандарти і зарубіжне законодавство / О.А. Банчук, І.О. Дмитрієва, Б.В. Малишев, З.М. Саїдова. За заг. редакцією О.А. Банчука. – К.: Москаленко О.М., 2015. – 268 с.

◆ Вонсек-Вядерек М. Право на справедливое судебное разбирательство в свете статьи 6 Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. - Варшава: Хельсинский Фонд по правам человека, 2005.

◆ Галецька, Н. Б. Форми імплементації міжнародних договорів Європейськими державами: порівняльно-правове дослідження [Електронний ресурс]. – дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Н. Б. Галецька. – Львів, 2015.

– Режим доступу:
<http://law.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/02/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-8.pdf>

◆ Глазкова М.Е. Значение прецедентной практики Европейского суда по правам человека для отправления правосудия по гражданским делам в Российской Федерации // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. - 2007. - Первый выпуск (№ 8). - С. 153-162.

◆ Гончаренко О. А. Правова природа "пілотних рішень" Європейського суду з прав людини / О.А. Гончаренко // Форум права. - 2012. - № 4. - С. 243-249.

◆ Горшкова С.А. Европейская конвенция по предупреждению пыток и защита прав человека в России // Журнал российского права. – 2003. - № 6.

◆ Гринюк В. Принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону в кримінальному процесі України: автореф. дис... канд. юрид. наук. - Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2004. — 20 с.

◆ Европейский суд по правам человека. Избранные решения. – Т. 1. – С. 13, 25.

◆ Заборона катування: Практика Європейського суду з прав людини. – К.: Український Центр Правничих Студій, 2001. – 194 с.

◆ Заїка С.О. Строки у кримінальному процесі України в контексті європейських стандартів : дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Київський національний ун-т внутрішніх справ. - К., 2006. – 284 с.

◆ Запобігання тортурам в Україні. Виконання національних та міжнародних стандартів поведінки з особами, що затримані та позбавлені волі: посіб. для працівників правоохоронних органів та спостерігачів за дотриманням прав людини. К. : Сфера, 2003. 240 с.

◆ Захист права власності і права на справедливе судочинство: практ. посіб. для укр. юриста із застосування Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод 1950 р. / О. В. Балан, А. Є. Зубков, Р. Б.Хорольський та ін.; під ред. Ю. В. Щокіна. – Х. : МП “Крок”, 2008. – 108 с.

◆ Зубар В. Національне кримінально-процесуальне законодавство та Європейська конвенція з прав людини і основних свобод // Право України. – 2004. - № 8. – С. 93-95.

◆ Іваночко І. Б. Міжнародно-правові стандарти статусу суддів [Електронний ресурс] дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Іваночко Ірина Богданівна. - Харків, 2016. – Режим доступу: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Ivanochko/d_Ivanochko.pdf

◆ Каміль Жиффар. Питки: руководство по составлению сообщений. Процедуры документирования и составления заявлений о пытках в контексте международной системы защиты прав человека. - Центр прав человека, Эссекский университет, 2000.

◆ Кампо В., Савчин М., Сергієнко Н. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та Конституційний суд України (окремі аспекти міжнародно-конформного тлумачення Конституції України) / Право України. - 2010. - # 10. - С. 186-198.

◆ Капліна О. В. Міжнародно-правові стандарти захисту прав потерпілих в кримінальному процесі: інтерпретація і проблеми імплементації в національне законодавство України / О. В. Капліна // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. - 2004. - № 1-2. - С. 223-228.

◆ Капліна О. Поняття реабілітації в кримінальному процесі // Право України. – 1997. - № 1. – С. 68.

◆ Касько В. Критерії ефективності розслідування фактів поганого провадження: огляд прецедентної практики Європейського суду з прав людини, зокрема у справах проти України (виступ на міжнародній конференції) / Право України. - 2011. - # 7. - С. 96-103.

◆ Коз'язов І.М. Судовий контроль за отриманням інформації приватного характеру // Вісник Верховного Суду України. – 2003. - № 4(38). – С. 54.

◆ Козловський С. Проблемні питання затримання та взяття під варту особи в ході реалізації норм Конституції України // Право України. – 2000. - № 4. – С. 57.

◆ Кононенко О. Правосвідомість судді і перспективи впровадження міжнародних норм у сфері прав людини в практику судового захисту // Право України. – 2001. - № 2. – С. 60.

◆ Конференція високого рівня про майбутнє Європейського суду з прав людини / Право України. - 2011. - # 7. - С. 344-350.

◆ Коршенко А. В. Міжнародно-правові стандарти права особи на правову допомогу та їх співвідношення з національними стандартами / А. В. Коршенко // Часопис Київського університету права. - 2013. - № 3. - С. 375-378.

◆ Коста Ж. -П. Роль національних судів та інших органів державної влади у захисті прав людини в Європі (виступ на міжнародній конференції) / Право України. - 2011. - # 7. - С. 11-15.

◆ Крижановський В. Я. Конституційно-правові засади судового захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Валентин Якович Крижановський. – Одеса : Б.В., 2013. – 20 с.

◆ Куйбіда Р. Суддівська помилка: критерії розмежування зловживання (свавілья), недбалості та добросовісної поведінки. Аналітичний звіт. – Київ, 2015. – 31 с.

◆ Куц Г. Застосування норм Європейської конвенції та прецедентної практики Європейського суду з прав людини судами України // Право України. – 2002. - № 2. – С. 18-24.

◆ Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; заг. ред. В. Я. Тація, О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х. : Право, 2014. – 824 с.

◆ Кучинська О. П. Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи у кримінальному процесі / О. П. Кучинська // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – Число 2. – С. 125 – 129.

◆ Кучинська О. П. Принцип поваги до честі і гідності людини у кримінальному процесі [Електронний ресурс] / О. П. Кучинська // Адвокат. – 2012. – № 4. – Режим доступу: [file:///C:/Users/USER/Downloads/adv_2012_4_3%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/USER/Downloads/adv_2012_4_3%20(1).pdf)

◆ Кучинська О. А. Справедливість кримінально-процесуального законодавства в світлі міжнародно-правових актів / О. А. Кучинська // Вісник Академії адвокатури України. - 2011. - Число 1. - С. 109-112.

◆ Литвин В. Європейська конвенція з прав людини: уроки і перспективи // Право України. – 2010. - № 10. С. 4-18.

◆ Луспеник Д. Стаття 5 Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод і право на відшкодування шкоди у судовій практиці // Юридичний журнал. - К., 2004. - № 9. - С. 120-125.

◆ Лутковська В. Застосування судами України при здійсненні правосуддя ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини // Право України. – 2004. - № 8. – С. 30.

◆ Маковой М., Разумов С. Европейская конвенция о защите прав человека и основных свобод. Статья 5 Право на свободу и личную неприкосновенность. Прецеденты и комментарии / [Российская академия правосудия]. – М, 2002. – 115 с.

◆ Маланчук Б. Особливості 3 статті ЄКПЛ крізь призму основних принципів тлумачення конвенції / Право України. - 2011. - # 7. - С. 42-47.

◆ Маляренко В.Т. Про державну мову та перекладача у кримінальному процесі України / В.Т. Маляренко // Голос України. - 2006.09.21.- № 175 – С. 3 .

◆ Маляренко В. Про недоторканість житла та іншого володіння особи як засаду кримінального судочинства // Право України. – 2004. - № 7. – С. 3.

◆ Мармазов В.Є. Стаття 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод, її вплив на міжнародний арбітраж // Вісник господарського судочинства. – №3 – 2003 – 231 с.

◆ Мирза Л. Доступ к правосудию (уголовно-процессуальные аспекты) : дисс. канд. юрид. наук.: спец. 12.00.09 «Уголовный процесс,

- криміналістика; оперативно-розшукова діяльність» / Л. Мирза. – М., 2004. – 220 с.
- ◆ Міжнародна конференція "Проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини в правовій системі України": (1 липня 2011р., м. Київ) // Право України. - 2011. - #7. - С. 6-22.
 - ◆ Міжнародна конференція: " Проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини у правовій системі України" / Право України. - 2011. - # 7. - С. 270-272.
 - ◆ Міжнародні стандарти незалежності суддів: Збірка документів [Електронний ресурс]. – К.: Поліграф-Експрес, 2008. – Режим доступу: http://judges.org.ua/article/int_stand.pdf
 - ◆ Моторигіна М. Г. Сторона захисту в судовому провадженні у першій інстанції: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / М. Г. Моторигіна. - Харків, 2016. – 271 с.
 - ◆ Моул Н., Харби К., Алексеева Л. Европейская конвенция о защите прав человека и основных свобод. Статья 6. Право на справедливое судебное разбирательство. Прецеденты и комментарии / [Российская академия правосудия]. – М., 2001. – 143 с.
 - ◆ Мюлерсон Р.А. Права человека: идеи, нормы, реальность. – М., 1991.
 - ◆ **Незалежність суддів: міжнародні стандарти та національна практика:** Навч.-практ. посіб. / Луць Л.А., Савенко М.Д., Городовенко В.В. (та ін.); Центр суддів. студій., Всеукр. незалеж. суддів. асоц. - К.: Поліграф-Експрес, 2008. – 128 с.
 - ◆ Никоненко М. Деякі питання презумпції невинуватості і права особи на захист в кримінальному процесі // Право України. – 1999. - № 4. – С. 39.
 - ◆ Ніжинська І. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями правоохоронних органів, з Державного бюджету України // Право України. – 2002. - № 11. – С. 40.
 - ◆ Новиков В. Гарантії права особи на компенсацію шкоди, заподіяної незаконним обвинуваченням // Право України. – 1998. - № 11. – С. 31.
 - ◆ Нор В.Т. Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве / В. Т. Нор. – К. : Вища школа, 1989. – 275 с.
 - ◆ Нор В. Т., Шевчук М. І. Обґрунтована підозра як підстава для обрання запобіжного заходу та продовження його строків: практика Європейського суду з прав людини та українські реалії. Науковий журнал: Право і суспільство. 2019. № 6. ч. 2. С.173–187. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/6_2019/part_2/30.pdf (дата звернення: 29.06.2020).
 - ◆ Овчаренко О.М. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації: Монографія. – Х.: Прав, 2008. – 304 с.
 - ◆ Олійник В. Конституційне право на свободу і особисту недоторканість: поняття і характерні риси // Право України. – 2000. - № 12. – С. 33.

- ◆ Олійник А. Ю. Поняття і класифікація конституційних свобод людини та громадянина в Україні // Науковий вісник КНУВС.- К., 2009. – Вип. 2(63). – с. 52- 60.
- ◆ Онопенко В. Механізм захисту прав людини в Україні потребує істотного вдосконалення (виступ на міжнародній конференції) / Право України. - 2011. - # 7. - С. 64-68.
- ◆ Павловська Н. Відшкодування моральної шкоди при посяганні на недоторканість особистого життя // Право України. – 2001. - № 3. – С. 45.
- ◆ Панченко О. Норми закону, що регулюють право на захист в кримінальному судочинстві, потребують вдосконалення // Право України. – 1996. - № 12. – С. 80.
- ◆ Погрібний С.О. Володіння у цивільному праві. – Одеса, 2002.
- ◆ Полянський Т. Заборона Євроконвенцією зловживання правом та практика її офіційного тлумачення / Право України. - 2010. - # 10. - С. 179-185.
- ◆ Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. – 1999. – С. 7, 13, 213.
- ◆ Право на життя, заперет пыток и бесчеловечного или унижающего достоинство обращения или наказания: европейские стандарты, российское законодательство и правоприменительная практика / Под общ. ред. С.И. Беляева. – Екатеринбург: Изд-во Уральского университета, 2005. – 244 с.
- ◆ Право на свободу и личную неприкосновенность: европейские стандарты и российская практика // Под общей редакцией А.В. Деменовой. Екатеринбург, 2005.
- ◆ Право на справедливий суд. Застосування Європейської конвенції з прав людини в кримінальному процесі України. Програма і матеріали семінару Верховного Суду України. - Ноттінгем, Центр прав людини університету, 1999. – 59 с.
- ◆ Практика Європейського суду з прав людини. – К., 2002. - № 4. – С. 109.
- ◆ Практика применения Европейской Конвенции о защите прав человека и основных свобод // Сборник статей, подготовленный для круглого стола «Стандарты Совета Европы в области прав и свобод человека: применение, изучение, преподавание» (6 декабря 2002 год, г. Москва), Екатеринбург: ИА Сутяжник-Пресс, 2002.
- ◆ Практичний посібник щодо прийнятності заяв. – Рада Європи / Європейський суд з прав людини. – 2014. – 128 с.
- ◆ Присяжнюк Т. Система Європейської конвенції про захист прав та основних свобод людини – унікальний інструмент захисту порушених прав // Право України. – 2001. - № 6. – С. 32-37.
- ◆ Присяжнюк Т. Стаття 5 Конвенції про захист прав та основних свобод людини (підходи до розуміння основних положень) // Право України. – 2001. - № 12. – С. 28.

◆ Проти катувань. Міжнародні механізми запобігання катуваням та поганому поводженню [Електронний ресурс]. – Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б.Є.Захаров. – Харків: Права людини, 2007. – Режим доступу: <http://library.khpg.org/files/docs/1241103348.pdf>

◆ Рабінович П. М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація / П. М. Рабінович // Вісник Національної академії правових наук України. - 2016. - № 1. - С. 19-29.

◆ Рабцевич О.И. Право на справедливое судебное разбирательство: международное и внутригосударственное правовое регулирование. – М.: Лекс-Книга, 2005.

◆ Рибак О.О., Кучинська О.П. Щодо проблеми реалізації розумності строків як засади кримінального процесу України [Електронний ресурс] / О.О. Рибак, О.П. Кучинська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2015. – Вип. 35 ч. I. – Том 3. – Режим доступу: <http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/index.php/archiv?id=102>

◆ Романов С.В. О соотношении принципа состязательности сторон и права на справедливое судебное разбирательство в уголовном судопроизводстве // Вестник Московского университета. Серия 11, Право. – 2005. - № 3.

◆ Руководство по статье 6 Конвенции. Право на справедливое судебное разбирательство (уголовно-правовой аспект) [Електронний ресурс] Совет Европы // Европейский суд по правам человека. 2014. – Режим доступу: http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_RUS.pdf

◆ Святоцька В. Практика Європейського суду з прав людини у діяльності українських адвокатів: проблемні аспекти / Право України. - 2011. - # 7. - С. 111-115.

◆ Сімчук В. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканість // Правовий статус особи: стан, проблеми, перспективи. — Київ, 1998.

◆ Соловей Г. В. Принцип змагальності відповідно до правових позицій Європейського суду з прав людини / Г. В. Соловей // Право і Безпека. - 2012. - № 2. - С. 15-19.

◆ Соловйов О. Застосування практики Страсбурзького суду як джерела права в Україні: деякі проблемні аспекти // Право України. – 2010. - № 10. – С. 207 – 214.

◆ Сопільник Р. Л. Судочинство крізь призму євроінтеграційної парадигми / Р. Л. Сопільник // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. - 2013. - Вип. 11. - С. 16-20.

◆ Стандарти Европейского Комитета по предупреждению пыток и бесчеловечного или унижающего достоинство обращения или наказания (ЕКПП). «Существенные» разделы общих докладов ЕКПП. - Страсбург: Совет Европы, 2002.

◆ Стецовский Ю. И. Право на свободу и личную неприкосновенность: нормы и действительность.- Москва: Дело, 2000.

- ◆ Стичинський Б. Неупереджене судочинство та юстиція: спільно до реального захисту прав і свобод людини // Право України. – 2001. - № 4. – С. 3.
- ◆ Татарин І. І. Відшкодування заподіяної злочином шкоди у кримінальному процесі: європейські стандарти і правотворча практика України / І. І. Татарин // Вісн. Луган. держ. ун-ту внутр. справ. – 2012. – № 2. – С. 358-370.
- ◆ Тацій В. Імплементация європейських стандартів у галузі прав людини — важливий напрям правової політики України / В. Тацій // Право України. – 2010. - №10/2010. – С. 48-59.
- ◆ Толочко О. Європейський досвід застосування ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини в кримінальному судочинстві // Право України. – 2001. - № 6. – С. 41.
- ◆ Трегубов Е. Л. Право на справедливий суд в практиці європейського суду з прав людини [Електронний ресурс] / Е. Л. Трегубов // Форум права. - 2010. - № 1. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2010-1/10telzpl.pdf
- ◆ Трофімова Л. Значення використання рішень Європейського суду з прав людини при вирішенні спорів вітчизняними судами та формуванні фінансово-правової культури / Право України. - 2011. - # 7. - С. 116-123.
- ◆ Федик С. Доктрина меж національного (внутрішнього) оцінювання Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод як вагомий чинник її тлумачення / С. Федик // Вісник Львівського університету. Сер.: Юридична. – Львів, 2001. – №36. – С. 16 – 20.
- ◆ Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. – 2-ге вид. випр., допов. – К., 2015. – 208 с.
- ◆ Фулей Т. Право на повагу до приватного та сімейного життя, житла і таємниці кореспонденції: підходи Європейського суду // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення. Коментарі. — 2004.— № 3.
- ◆ Фулей Т. Принципи поваги до житла (у світлі Конвенції про захист права людини та основних свобод) // Вісник. - Львів, 2005. - Вип.41. - С.41-47.
- ◆ Хаммарберг Т. Європейські стандарти прав людини та Україна // Право України. – 2010. - № 10. – С. 19 – 23.
- ◆ Чекулаев Д. Потерпевший в уголовном судопроизводстве: доступ к правосудию и компенсация причиненного ущерба : дисс. канд. юрид. наук. : спец. 12.00.09 / Д. Чекулаев.- М., 2005. – 233 с.
- ◆ Червяцова А. О. Стаття 3 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини (порушення статті і правомірне застосування сили) // Вісник. - Х., 2007. - N757: Серія: Право, вип.1 (2). - С.35–39.
- ◆ Чернов Є. Застосування норм міжнародних конвенцій, принципів добросовісності та справедливості при розгляді судових справ // Право України. – 1998. - № 4. – С. 67.

◆ Човган В.О. Стандарти обмежень прав засуджених у практиці Європейського суду з прав людини // Проблеми законності. – 2013.- № 122. – С. 251-258.

◆ Чопко О., Юзефович В. Про строки розгляду кримінальних справ судами першої інстанції // Право України. – 1996. - № 12. – С. 56.

◆ Чорноус Ю.М. Забезпечення європейських стандартів щодо дотримання прав і свобод людини у кримінальному судочинстві: [Розглянуто особливості дотримання європейських стандартів прав та свобод людини під час розслідування злочинів, що визначені Конвенцією про захист прав людини та основних свобод 1950 року й Протоколами до неї, досліджено систему контрольних механізмів, які забезпечують їх захист. Акцентовано увагу на порядку застосування рішень Європейського суду з прав людини у вітчизняному кримінальному судочинстві] // Наук. вісн. Київ. нац. ун-ту внутр. справ. - 2008. - № 5. - С.79-85.

◆ Чубар Л. Гармонізація законодавства України в галузі правосуддя з вимогами Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. - № 6. – С. 77.

◆ Чумаков А. Европейские стандарты в области прав человека в российском уголовном процессе // Законность. – 2005. - № 12.

◆ Шевчук М. І. Окремі аспекти незалежності та безсторонності українського кримінального суду / М. І. Шевчук // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2018. – № 14. – С. 150 – 168. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///Users/mac/Downloads/vprc_2018_14_22.pdf

◆ Шевчук М. І. Умови обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту / М. І. Шевчук // Кримінальний процес і криміналістика: виклики часу: збірник статей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 20-річчя кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (24 січня 2020 р., м. Львів). Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. – С. – 135 – 148.

◆ Шевчук С. Європейський суд з прав людини та Українська судова система: необхідність узгодження судової практики (виступ на міжнародній конференції) / Право України. - 2011. - # 7. - С. 88-92.

◆ Шевчук С. Концепція позитивних обов'язків держави у практиці Європейського суду з прав людини / С. В. Шевчук // Право України. - 2010. - № 2. - С. 55-57.

◆ Шимон С. Про розмір відшкодування моральної шкоди // Право України. – 1998. - № 12. – С. 89.

◆ Шишкін В. Організація судоустрою в світлі вимог ст. 6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини // Право України. – 2000. - № 9. – С. 21.

◆ Шишкіна Е. В. Концепція заборони неналежного поведіння з людиною та її еволюція в діяльності ради Європи : автореф. дис. ... канд.

юрид. наук : 12.00.11 / Е. В. Шишкіна ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права. – Київ, 2009. – 20 с.

◆ Юдківська Г. Деякі проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні (виступ на міжнародній конференції) / Право України. - 2011. - # 7. - С. 74-79.

◆ Юровський Д.Б. До питання застосування судам України практики Європейського суду з прав людини / Вісник Верховного Суду України. - 2010. - #9. - С. 44-48.

◆ Яворська, О. М. Розумність строків як засада кримінального провадження за Кримінальним процесуальним кодексом України [Електронний ресурс] / О. М. Яворська, Л. В. Омельчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – Вип. 24. Т. 4. – Режим

доступу:
<http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/6840/1/%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%A3%D0%9C%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC%20%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%9E%D0%9A%D0%86%D0%92%20%D0%AF%D0%9A%20%D0%97%D0%90%D0%A1%D0%90%D0%94%D0%90%20%D0%9A%D0%A0%D0%98%D0%9C%D0%86%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%94%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf>

◆ Ярема А.Г., Лужанський, А.В. Особливості відшкодування збитків, завданих державі внаслідок виплати справедливої сатисфакції за рішеннями Європейського суду з прав людини / А.Г. Ярема, А.В. Лужанський // Вісник Верховного Суду України, 2014. – № 2 (162). – С. 39 – 46.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua
2. Єдиний державний реєстр судових рішень України - www.reyestr.court.gov.ua
3. Пошукова система рішень ЄСПЛ «HUDOC» - <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/default.htm>